

Werdegang

Coverfoto: performance DIADUO; Huis der Provincie Arnhem - 1993

Voor Margriet. Mijn lief, mijn leven

Dank aan:

Rupert Spijkerman en Margriet Hovens; redactie

Benno Neeleman: fotografie (*alleen de beste foto's, de anderen zijn van de hand van de auteur*)

Gerrit van Balen: muziekcorrespondentie

Copyright 2017: Willem Muijs

Ontwerp omslag: Willem Muijs

Illustraties: Willem Muijs

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de schrijver.

Een hand duwt de mijne terug. Dwingend. Terwijl ik absoluut verlost wil raken van het storende ding in mijn neus. Een minivliegtuigje lijkt het wel, ik voel het propellertje ronddraaien. Twee zelfs, in elk neusgat een. Een tweemotorige Cessna! ...*Your captain speaking*... Maar niet in mijn neus, weg ermee! Opnieuw probeer ik me ervan te bevrijden en opnieuw word ik tegengehouden. Verdomme, kinderachtig spelletje; zoiets als ik vroeger met opa speelde: *wafel, hand op tafel!* Maar die hield zich tenminste aan de regels en deze niet: mijn handen worden stevig op mijn borst gedrukt en dat hoort niet, dat speel je niet zo. Ik voel me machteloos, mis de kracht om me te verzetten. Het enige weerwerk dat me rest is om de ander te negeren. Ik hou mijn ogen ferm gesloten.

Kleuren spatten uiteen achter mijn oogleden, in cirkels en kringen verdwijnen ze in het grijs van mijn binnenwereld.

De greep verslapt.

“Raak je neus eens aan met je wijsvinger.”

Ja, dag! En dan? Wat voor grapje wordt er daarna met me uitgehaald? Sliep uit? O Maria koekoek? Kinderachtig gedoe...

Maar wie flikt me dit? Wat is dit? Uit nieuwsgierigheid besluit ik om dan toch maar mijn ogen te openen, wat vanzelfsprekender klinkt dan het is. Alleen al de gedachte aan die simpele handeling vergt een extreme mentale krachtsinspanning alsof ik ontwaak uit een diepe hypnose; ik ontwaar enkele vage gestalten, die zich nu over me heen buigen. Een hand knijpt in mijn hand, nog een keer en nog een keer. Morse? Een remake van *Johnny got his gun*? Zit ik in een film? Die gezichtsloze soldaat, oorlogsslachtoffer, die met morse om euthanasie smeekt? En wat is dat zachte geruis. Dichtbij, onder mijn neus. Lucht? Iets of iemand blaast lucht in mijn neus? Met die propellertjes? Opnieuw worden mijn handen afgeweerd, woede laait in me op. Ik zal ze godverdomme eens... maar dat

geef ik al snel op door een steek in mijn hoofd en door mijn pijnlijke tong die als een rauwe biefstuk mijn mondholte blokkeert.

“Kun je terug knijpen?”

Wat een absurde vraag. Of weer een ander spelletje? Maar ik ben geen kind meer besef ik, langzaam dringt de notie van mijn fysieke toestand tot me door. Mijn lichaam is geradbraakt, vernield, versleten: op. Vreemd contrast met de lucide, hallucinante geest die mijn bewustzijn verlevendigt. Ik zou willen juichen van ellende, moet huilen van plezier. Kleine explosies van geluk en narigheid wisselen elkaar af en maken me onrustig; wat daar buiten gebeurt is van geen belang, onbegrijpelijk vooral. Concentreren op binnen is beter. Ik sluit mijn ogen weer.

“Weet je wat voor dag het is?”

Moet dat nou! Wat voor dag? Een vraag die je in een Nederlandstalige nasynchronisatie van die Amerikaanse ziekenhuisserie verwacht, ik kom even niet op de naam, open mijn ogen weer en zoek steun bij de twee, drie gezichten die vlak boven me hangen. Hé, mijn vrouw! Dan is dit definitief geen Tv-serie want het soort vrouw dat mijn vrouw is in een Tv-serie? Nog absurder dan de vragen die me gesteld worden.

ER heette die serie, ik weet het ineens weer.

“Wat is je geboortedatum?”

Geen serie, maar dan toch echt wel een ziekenhuis! Wat is me gebeurd? Waar ben ik, wat is dit allemaal? Geroezemoes om me heen van mensen met klembord en stethoscoop die ijverig het om mij heen geplaatste instrumentarium bedienen. Bezorgde blikken. Ergens achter in mijn brein voel ik de restanten van een panische angst, achter vage herinneringen aan injectienaalden, infusen, aan pijn op mijn borst doordat iemand er als een idioot op tekeergaat. Maar ik krijg niet de kans om na te denken, om

orde in mijn hoofd te scheppen want moet me verweren omdat iemand aan mijn onderbroek begint te sjoeren – wat krijgen we nou? – en voel tegelijkertijd dat ik in een natte, kleverige vlek lig.

Pis en stront denk ik.

“Pit en tont, vetonne!” zeg ik. De pijnlijke lap vlees zit me vreselijk in de weg. Als ik met moeite mijn hoofd optil om over mijn dikke buik heen te kunnen kijken, zie ik hoe een jonge gast met hip baardje/staartje/tattoos ongegeneerd mijn piemel oppakt en met een washand mijn onderbuik en aarsstreek schoonveegt en ruik ik hoe de stank van urine en ontlasting op wervelt. Dit is zo absurd dat ik het maar gelaten onderga.

“U hoeft zich nergens voor te schamen, dit hoort erbij.”

Dit hoort waarbij?

Dan voel en zie ik hoe mijn vrouw me droog wrijft en me een schone onderbroek aantrekt; liefdevol strijkt ze over mijn buik.

“Ik ben zo blij dat je er nog bent, Willem.”

Die nacht was ze tegen de ochtend wakker geworden doordat het bed schudde onder de krampen die door mijn lichaam schokten en schrok hevig van mijn weggedraaide ogen en het bloed dat uit mijn mond pruttelde. Ze had geen idee van wat of hoe, maar raakte niet in paniek en belde 112. In afwachting van de ambulance had ze geprobeerd me te helpen, het schokken van mijn lichaam te dempen, mijn gezicht schoon te vegen, mijn mond te openen, wat gelukkig mislukte; het had haar een vinger gekost volgens de neuroloog, om lucht in mijn mond te blazen – de ‘levenskus’, opnieuw volgens de neurologe - maar ik reageerde nergens op en zakte weg. En juist op het moment dat de hulpdienst arriveerde kreeg ik een tweede insult, want dat was wat me in dat ziekenhuis heeft doen belanden. Voluit: een ‘gegeneraliseerd clonisch-tonisch epileptisch insult’, een

bombastische term voor wat vroeger een *grand mal* heette; in zijn hoogdravendheid bijna een genoegdoening voor wat me overkomen is.

Toen de verpleger me had platgespoten, had hij mijn afmetingen eens opgenomen en mijn gewicht geschat en zijn collega opgedragen om versterking op te roepen; dit gingen ze niet redden. Maar zelfs voor vier mannen, in de bloei van hun leven, bleek het een onmogelijke opgave om me via de kronkeltrap naar beneden mijn huis uit te transporteren, en stond de kaasboer van de overkant (een van de oorzaken van dit probleem) even later met open mond toe te kijken hoe ik met een hoogwerker naar buiten werd getild en afgevoerd in een ambulance.

En ik had het kunnen weten.

Ik was indirect gewaarschuwd door een buurman in Italië toen die vorig jaar nors weigerde om ook zijn dakgoot te laten vervangen, zelfs niet op mijn kosten, met het argument dat àls je aan zo iets ouds begint te sleutelen er geen einde aan komt. Hij onderstreepte zijn standpunt door de vergelijking met zijn eigen vrouw; geveld door een herseninfarct onthield hij haar elke nazorg omdat dat alleen maar tot meer ellende zou leiden.

“Iets wat zo oud is, daar blijf je van af; eerst heeft ze iets kleins, dan doe je daar wat aan en komt er iets ergers voor terug.”

Maar ik sloeg zijn waarschuwing in de wind want liet kort daarna een kleine ingreep doen aan mijn linkerhand; iets poliklinisch, stelde niks voor, kwestie van een half uurtje, maar mijn buurman lijkt gelijk te krijgen want hier lig ik nu: op de eerste hulp.

Iemand pakt mijn hand op en knijpt er teder in; mijn vrouw? Ik open mijn ogen en zie een jonge beeldschone vrouw aan mijn

bed staan. Ook zij met klembord en stethoscoop. Ik ben al weer helder genoeg voor een portie ironie.

“Is dit het Paradijs? Ben jij één van die...?”

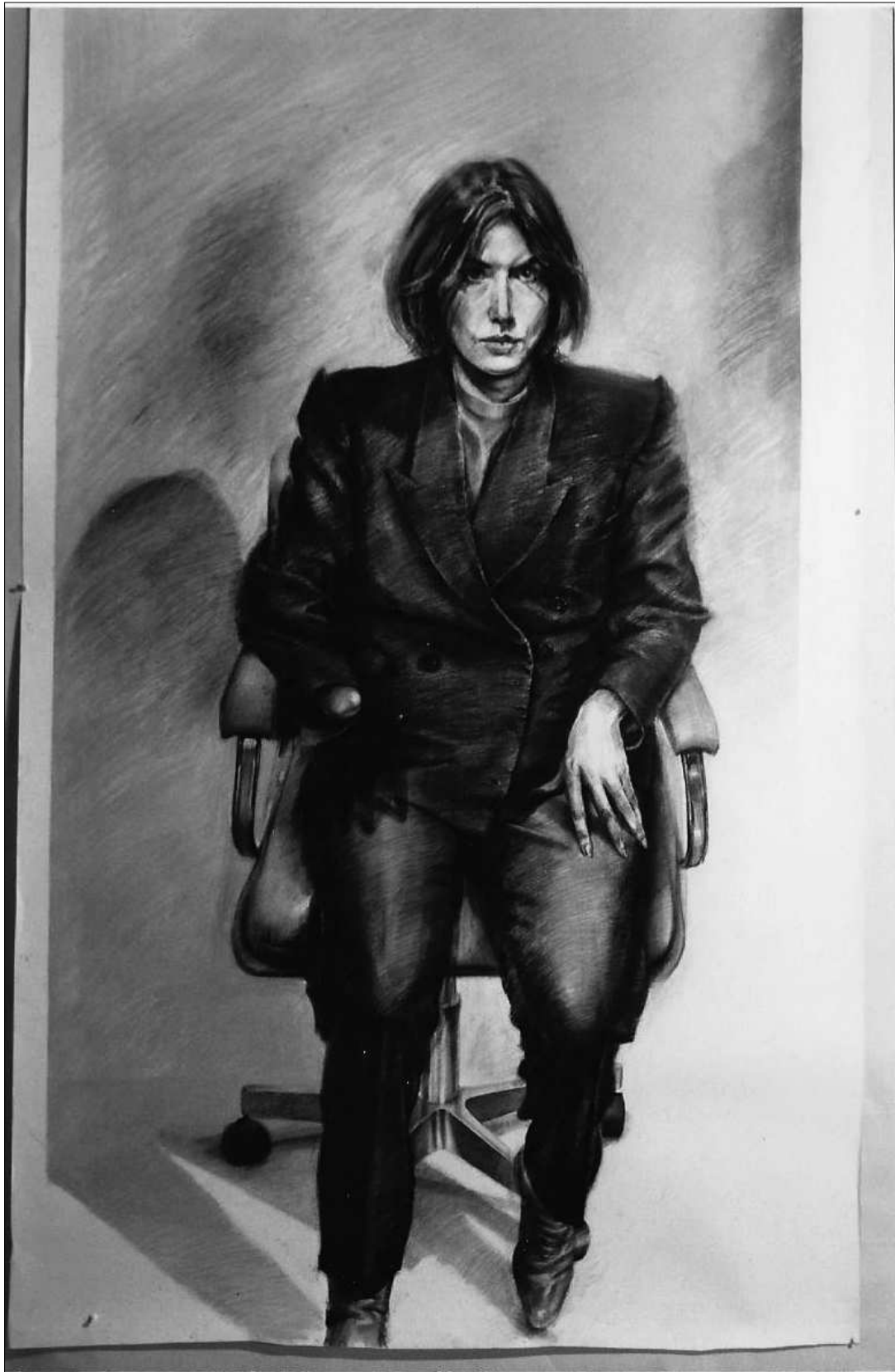
Ze trekt een grimas, stelt zich voor als de behandelend neuroloog – zo jong! - en maakt me duidelijk dat de situatie ernstig genoeg is om me de vraag te stellen of ik in het uiterste geval gereanimeerd wil worden, stel dat ik bijvoorbeeld in coma zou raken. Pats. Die komt binnen. Ik maak een duikeling in de tijd. Ziekenhuisgeuren wedijveren met impressies uit mijn jeugd: Conny Froboess kweelt iets onuitstaanbaars ‘...*die Boys und Girls von Heute, die junge Leute, die sind so schick...*’.

Afgedaan, afgelopen, uit! Niks meer *junge Leute*.

De dood ruikt aan me.

Ik kijk schielijk naar mijn vrouw die mijn andere hand omklemt en die met haar zachte, met kleine rimpeltjes omrande ogen, vochtig nu van medegevoel, op me neerkijkt. Ook zij is er zichtbaar van doordrongen dat de vele gesprekken die we over dit onderwerp hebben gevoerd hun betekenis hebben verloren, zinloos zijn geworden. Ik weet het in ieder geval niet meer. Eerder hebben we dapper met elkaar afgesproken dat we er in zo’n geval samen tussenuit zullen knijpen; we werden lid van de NVVE, zochten internet af naar middelen om samen een einde aan het leven te maken en nu lijkt dat allemaal nutteloos. Een gotspe.

Haar bestaan is te schitterend om te worden beëindigd om mijnentwille, mijn liefde voor haar te overweldigend om een dergelijk idioot plan nog langer serieus te nemen.

Margriet' gefictionaliseerd portret, conté op papier; 90x160cm – 1986

Tilburg, terras 't Dorstig Hert.

“Wat een mallotig stelletje ignoranten in dat gehucht van jou.”

De felheid in Hans zijn stem past niet helemaal bij zijn barokke woordgebruik.

“Die helleveeg, in dat cultuurcentrum aan de markt: naar eigen zeggen een geboren en getogen Boxmeerse. Had nog nooit van je gehoord, beweerde ze eerst, maar even later begon het serpent op jou en je *famille* af te geven. ‘Die zien nie van hier’ bleef ze maar herhalen. Als een bezweringsformule. De jaren vijftig verduiveld nog aan toe. *Mississippi burning*.”

Hans schudt meewarig zijn hoofd en ik verbaas me zoals altijd over dat karakteristieke gebaar en de soepelheid waarmee hij die enorme schedel van schouder top naar schouder top manoeuvreert; een normaal mens zou er een nekhernia aan overhouden.

Hij noemt het zijn queeste: nieuwsgierig door mijn zwaar aangezette verhalen over mijn jeugd heeft hij, mijn docent cultuurgeschiedenis aan de Academie, de plek bezocht waar de maagd aan mij ‘verscheen’; in zijn ogen de crux van mijn lotgevallen èn mogelijk een interessante case.

Ik was zestien, zeventien en deed wat elke puber toen deed: me afzetten tegen alles en iedereen, vooral tegen de saaie wereld van de volwassenen. Muziek, hockey, meisjes en, allee dan, tekenen waren belangrijk. Maar ik was zeker geen ultra. Mijn visie op de wereld was ambigue en wat ik eigenlijk wilde was dat ik serieus werd genomen, juist door die volwassenen. Aanleiding tot lange discussies met leraren en vooral leeftijdgenoten, zoals ook die keer. Het was extreem laat geworden. Voor me strekte zich het maan beschenen Marktpllein uit, op de achtergrond het nonnenklooster met het karakteristieke torentje en een groot, wit Mariabeeld boven de rijk gedecoreerde ingang van de kapel. Ik stond met mijn beste

vriend Peter Paul te bekvechten. De discussie was enkele uren daarvoor begonnen in het tumult van onze jongerenkeet de Hut, over hoe we dachten over geloven. Over zijn volharding in het geloof en mijn scepsis over de wijze waarop onnozelen zoals hij zich te kakken lieten zetten door de kerk. Heftig bestreed ik zijn opvatting dat als er in de bijbel staat dat 'Hij over water liep' dat hij dan echt over water had gelopen en dat je dan moest geloven dat hij over dat water liep en dat dit niet als metafoor was bedoeld maar dat de kern én de schoonheid van geloven juist school in het kritiekloos accepteren van het onverklaarbare.

Kwaad over zoveel serviliteit van mijn toch meer dan gemiddeld intelligente vriend gooide ik er een schepje bovenop, en stelde dat het zijn plicht was als kritisch mens om zijn eigen keuzes te maken en voor zijn individuele mening op te komen in plaats van die te laten opleggen door een autoritaire instantie als de kerk. 'Waarom luistert een intelligent iemand als jij naar die zwartrokken?'

Geïrriteerd door zijn onweerlegbare antwoord (de ironie ontging me volledig) dat het een het ander niet hoefde uit te sluiten beende ik na een korzelige groet de nacht in, stak het marktplein over en mopperde wat na over zijn gebrek aan loyaliteit aan alles en nog wat, maar vooral aan mij als goede vriend en leeftijdgenoot. Wat een ouwe lul.

Door die ergernis had ik weinig oog voor mijn omgeving, hoewel ik vaag besepte dat er links voor me iets opgloeide, een kleine heldere lichtvlek in de façade van het klooster, die ik niet kon thuisbrengen maar die me even geen bal interesseerde. Ik was nog te zeer inbeslaggenomen door mijn woede over die godverdommese vrome vriend en zocht naar een manier om zijn steile stijfkoppigheid resoluut en voor eens en altijd af te straffen en hem te overtuigen van de ijzeren logica van mijn argumenten.

Tot mijn aandacht werd afgeleid; het flauwe lichtschijnsel leek te trillen, alsof iemand er tegenaan stootte. Ik bleef staan om scherper te kunnen zien, en zag met ingehouden adem en kloppend hart hoe het licht zich langzaam van zijn plaats verhief en in een trage, lang gerekte boog in mijn richting bewoog. Dit was niet de wind en een loshangende lamp, dit kon ik niet verklaren; dit was wat je noemt een zinsbegoocheling. ‘Niet op reageren Willem, je emoties spelen je parten’. Maar toch, mijn eerste reflex was om onmiddellijk weg te rennen, maar ik wist me met een uiterste krachtsinspanning in te houden, want wat bleef er dan over van wat ik zojuist nog heftig verkondigde? Mijn kritische kijk op het bovennatuurlijke stond dit verdomme niet toe. Waar bleef ik nou met mijn grote bek? Maar ja, dit was geen kattenpis en onzeker, met afgewend hoofd, wachtte ik af hoever mijn moed zou reiken. En dat leek gunstig te verlopen. Want vanuit mijn ooghoeken – ik was te angstig om het met opgeheven hoofd tegemoet te treden - meende ik te kunnen zien dat het lichtschijnsel niet meer van zijn plaats was gekomen tijdens mijn innerlijke strijd. Opgelucht en om mezelf helemaal gerust te stellen zocht ik naar een aannemelijke verklaring, en bedacht dat het net zo iets moest zijn als die hinderlijke draadjes die over je netvlies glijden en telkens even tot stilstand komen als je je oog op iets anders richt. Klonk plausibel, ik voelde me weer helemaal het mannetje en keek recht in de lichtbron om mijn gelijk te staven.

Van schrik schreeuwde ik het uit!

Vóór mij, op zo'n twintig meter afstand en enkele meters boven het plaveisel zweefde het diffuse silhouet van een helder wit Mariabeeld, omgeven door witblauwe lichtbundels die pulserend uit het inwendige straalden, en dat zich nu statig door het nachtelijk duister op mij toe bewoog, vriendelijk glimlachend, haar handen devoot gevouwen.

Met stijf opeengeklemd kaken en dichtgeknepen keel draaide ik me om en zette het op een lopen, zo hard als ik kon; voelde letterlijk mijn haren te berge rijzen, het kippenvel raasde over mijn rug. Weg van het donkere plein, naar de beschutting van de door etalages verlichte winkelstraat. De vertrouwde aanblik van modezaak Bergman en van platenzaak Radio Berkvens bracht me een beetje tot rust en ik bezwoer mezelf dat dit een streek was van die verdomde kerk die me wilde straffen voor mijn afvalligheid en dat ik, als ik nu zou toegeven, reddeloos verloren was. Maar ondanks mijn ferme taal en volslagen irrationele logica maakte ik dat ik wegkwam. Weg van het fonkelende drogbeeld, dat nu hoog boven de winkelpuien uittorende, snel naar huis, naar de bescherming van mijn slaapkamer. Dat marktplein heb ik jarenlang gemedend als de pest.

“Dat kapelletje heb ik niet kunnen vinden. Dat is weg?”

“Ja, afgebroken. Stond waar nu dat spuuglelijke winkelcentrum is. Doodzonde.”

Doodzonde? Nou, opluchting is een betere beschrijving van mijn gevoel toentertijd, maar dat hou ik liever voor me; dat vertoon van zwakte zou onze relatie van wederzijdse mythevorming maar verstoren.

Hans knikt, kijkt van me weg, monstert de mensen aan de andere tafeltjes van het terras, schudt opnieuw zijn hoofd.

“En die opdracht, toen je aan dat Joodse monument werkte? Hoe zat dat ook weer?”

Ondanks zijn vage toespeling weet ik meteen waar hij op doelt. De ‘verschijning van de maagd’ kreeg jaren later een verrassend vervolg, een lus in de tijd die het absurde van die zinsbegoocheling versterkte. Een stekende pijn in mijn heup brengt het verleden voelbaar nabij.

ARTeFACT, een project in kunstcentrum de Weijer, dat me jaren voorbereiding kostte nadert zijn einde. De afgelopen maand hebben enkele stagiaires een honderdtal senioren van het nabijgelegen bejaardenhuis geïnterviewd nadat die met behulp van een geheugenscan© hun herinneringen aan de vervallen ruïne van het oude theehuisje hebben opgehaald. De ruimte van de voormalige kapel is gevuld met een krakende constructie waarmee die herinneringen, omgezet in een digitale reconstructie, worden geprojecteerd op een doek dat over een 1:1 plattegrond van het koepeltje heen-en-weer beweegt.

(fotopagina 15; fotopagina 16 boven) ¹

Met een geleende ladder herstel ik de blindering van enkele ramen, hoog tegen het plafond, als ik plots naar beneden donder en met een smak op de marmeren vloer kwak. Niks gebroken, maar mijn heup en schouder lijken ontwricht en doen vreselijk pijn. De in allerijl toegesnelde directeur constateert dat het personeel mij een door de Arbodienst afgekeurde ladder heeft laten gebruiken, put zich uit in excuses en smeekt me om hier geen zaak van te maken.

De volgende dag komt hij met een goedmakertje. Of ik interesse heb in het ontwerpen van een sokkel voor een sculptuur tegen de buitenmuur van het kunstcentrum. Er is een aardig budget en hij zal me de gegevens per e-mail toesturen.

Als ik in het weekeinde zijn mail met bijlagen van krantenartikelen lees val ik bijna van mijn stoel van verbazing. De betreffende sculptuur is onlangs tevoorschijn gekomen bij de inventarisatie van de bezittingen van een overleden ‘geestelijk leidsman’, een geëxcommuniceerde priester die het nodige achterover bleek te hebben gedrukt. En wat blijkt? De sculptuur in kwestie is het Mariabeeld dat mij ooit het angstigste moment

¹ Zie laatste pagina's

van mijn leven bezorgde. En dat ik nu, letterlijk en figuurlijk, onschadelijk mag maken door het een plekje te geven, hoog op een sokkel van waar ze zal uitkijken over het Marktpllein waar ik ooit voor haar op de loop ging.

Hans grinnikt bevestigend, neemt een trek van zijn onafscheidelijke Wilde Havanna, slobbert een fikse teug wijn naar binnen en trakteert me op een bloemrijk verslag van zijn wandeling door Boxmeer. In zijn waarneming voerde die van het ‘authentiek oud-Brabantse’ NSstation langs het ‘dystopische, Bint-achtige’ Chrysostomuslyceum naar een ‘bucolisch vrijers paadje’ langs de Petruskerk, om uit te komen aan de Noordkant van het Marktpllein. Een oriëntatie die mij tot dat moment ontgaan is.

“Hoe zo Nòòrdkant? Hoe weet jij wat daar het Noorden is?”

Hans blijkt een kaartje te hebben getekend van het centrum van het dorp, een verfrommeld stukje papier dat hij in zijn sigarendoosje bewaart. Zoals hij overal en in elke zak van zijn kostuum en overjas papiertjes bewaart, met flarden teksten in een voor anderen onleesbaar handschrift: gedachteflitsen, overpeinzingen en kabbala-achtige aanzetten tot poëzie die hij steevast aan het einde van de week verzamelt, rubriceert en een selectie ervan opneemt in zijn agenda voor de volgende week. Hij strijkt het papiertje glad en wijst naar enkele krabbels: ‘de topics van Willems vermetele existentie’, een formulering die hij, ondanks mijn scepsis, zal blijven gebruiken.

“Dat visioen, dat had je hier, toch? En hier, je school, en dit kruisje: de kerk, dan langs het huis van die vriend, dan hier het Kasteel. En hierzo: jullie woonhuis toch? Boven de kapperszaak van je vader.”

Het duizelt me; zijn woorden imploderen in mijn brein. Om dit zo compromisloos, zo onverbloemd uit zijn mond te moeten aanhoren: ‘de kapperszaak van mijn vader!’ Schaamte. Gruwel.

Het zweet breekt me uit. In paniek zoek ik naar een manier om hem af te leiden, stoot onze glazen om en gebruik de consternatie van de toesnellende ober om me te vermannen.

In die kapperszaak en in het erboven gelegen kantoortje van mijn vader ligt de oorsprong van mijn opstandige karakter dat ik ontwikkelde als puber en van het onbehagen dat me tot op de dag van vandaag achtervolgt.

Einde eerste klas HBS. Overgangsrapport. De kwalificatie ‘met lof’ leek me de gewoonste zaak van de wereld. Ik geloof dat ik niet eens zo mijn best had hoeven doen want de lesstof was een verademing na het geestdodende Lagere School curriculum. Engels, Duits, Frans maar ook wiskunde openden verrassende vergezichten op een lokkende toekomst, zorgden voor een gevoel dat – nu, achteraf verwoord - het kosmopolitische nabij kwam. Tijdens de lessen Frans waande ik me flanerend op het Île de France en de exacte vakken zorgden voor een aangename chaos in de rechter hemisfeer van mijn brein. De leraren waren jong en geëngageerd, woonden in Nijmegen of Arnhem en behandelden me met nieuwsgierige openheid, kameraadschappelijk bijna. En op die voedingsbodem gedijde ik en het tussentijdse resultaat zette mijn vader ertoe aan om tegenover zijn vrouw vol enthousiasme zijn plannen met hun oudste zoon uiteen te zetten; gezeten achter zijn papkartonnen bureautje, met een kam en een uitdunnschaar in de borstzak van zijn witte kappersjas, waarop in borduursteek het bespottelijke lettervignet ‘MAJO’ stond van ‘Kapsalon Majo’. Een afkorting van de voornamen van mijn ouders die voor mijn leeftijdgenoten de beschamende associatie opriep met lange meisjesskousen. Of van een patatje-met.

Glunderend keek mijn vader naar de ‘Ma’ van Majo en ontvouwde haar mijn toekomst waarin ik, na een korte studie Rechten, de leiding zou krijgen over zijn nering. Ocharm, twee

kapperszaakjes en een piepklein winkeltje. Maar zijn trotse blik suggereerde dat hij veronderstelde een imperium weg te geven.

“En dan werken we de eerste jaren met z’n tweeën, totdat gij ingewerkt en getrouwd bent.”

Het duizelde me, ik moest bijna kokhalzen bij dat toekomstbeeld. Mijn mooie schoolcijfers bleken een valstrik; mijn nieuwe school verloor acuut alle charme en werd een valstrik. De HBS had het toegangskaartje tot de academie in Den Bosch moeten worden en uiteindelijk het voorspel op een bandeloos leven als kunstenaar. En nu dan dit. Kapper! Dat nooit. Weerzinwekkend. Net als hij, in het haar van vreemden moeten wroeten, hun baard scheren. Oorschelpen en neuzen ontharen. Praatjes voor de vaak. Het schrikbeeld! Dit kon niet waar zijn, daarvoor was ik niet in de wieg gelegd. Ter plekke koos ik voor de meest voor de hand liggende oplossing: ik besloot niets meer te doen. Maakte geen huiswerk meer, lette ostentatief niet op tijdens de lessen, spijbelde, bruuskeerde zelfs sympathieke (teken-) leraren en bleef als gevolg herhaaldelijk zitten. Met als nare bijkomende schade dat ik steeds meer geïsoleerd raakte omdat mijn vriendschappen noodgedwongen eindigden na afloop van het schooljaar. Waarop ik mijn heil zocht in donkere fantasieën over eenzaamheid en de dood en dweeptte met melancholische muziek en verhalen over verloren geraakte paradijzen.

En tekende.

Minstens zo verknipt en met een vergelijkbare achtergrond is de manier waarop ik omga met de badcultuur. In Italië mijd ik in de zomer de Adriatische kust en mis daardoor geregeld uitstapjes met vrienden. Ik ben allergisch voor het strandgebeuren, erger me rot aan kleine details als mannen met

slippers met schuifelende tred; de geur van zonnebrandolie maakt me misselijk. Wat volgens mij terug te voeren is op de manier waarop mijn moeder me als schoolkind uitdoste voor een middagje zwemmen in de Oeffeltse Maas. Daar was een heus zwembad geïmproviseerd op een glooiend stukje oever, met een houten schutting als kleedhokje.

En van daar naar het water, of juist de weg terug van het water naar het 'kleedhokje', was een verzoeking omdat mijn van wolrestjes gebreide zwembroek, moeders eigen fabricaat, aan het lubberen was en helemaal uitgerekt op zijn plaats moest worden gehouden. Ik schaamde me een ongeluk en van lieverlee besloot ik om me niet langer om te kleden en met de natte wollen broek onder mijn kleding naar huis te fietsen waardoor ik een zwemmerseczeem opliep, dat als een rode vegetatie uit mijn gebreide zwembroek leek te groeien, waardoor ik helemaal voor schut liep.

Hans knikt naar zijn geïmproviseerde stadsplan, dat tussen ons in op het tafeltje ligt.

“Dat huis van die prima ballerina, jouw eigenste Margot Fonteyn, kom... Gerti? Ja toch? Dat heb ik niet kunnen vinden.” Ik wijs de plek aan van haar ouderlijk huis: 't Zand, niet ver van de markt zoals alles op zijn krabbel niet ver van elkaar lijkt te liggen.

Gerti, één van mijn vele en meestal onbeantwoorde verliefdheden. De zeeën van onbestede tijd en nietsdoen door mijn schoolverzuim stimuleerden een overspannen aandacht voor de bekoorlijkheid van het andere geslacht.

En zelf niet bar aantrekkelijk of gezegend met enige charme, zocht ik mijn heil in een onorthodoxe verleidingstactiek: het medium van de tekening. Mijn strategie bestond eruit dat ik

eerst, via haar vrienden of kennissen uitzocht of ze een hobby of iets specifiek met cultuur had. In het geval Gerti bleek dat de danskunst te zijn en met name de tango, wat mij op de bizarre gedachte bracht om danslessen te gaan volgen; veldonderzoek zou je dat nu noemen.

Ik kende haar niet of nauwelijks maar vond haar onweerstaanbaar aantrekkelijk, en niet alleen vanwege haar uiterlijk maar ook omdat ze net als ik van buiten het dorp kwam en blijk gaf van aanstekelijk afwijkend gedrag. Haar houding straalde iets Spartaans uit, maar haar gebaren en manier van lopen – schrijden is een beter omschrijving - waren gracieus en tegelijkertijd ontdaan van elke franje. Haar lichaamshouding verraadde haar voorliefde voor de strenge Argentijnse tango, als ik haar ‘s ochtends trots en fier van de NS fietsenstalling – waar ik haar op weg naar school geregeld bespiedde – naar het 2^e perron zag schrijden, naar de trein die haar naar het gym in Venray bracht. Altijd alleen, nooit zocht ze het gezelschap van anderen en anderen niet dat van haar, wat haar niet scheen te deren want, zich voortbewegend als in een dans, trotseerde ze de kilte van de ochtend met ogen vol levenslust en een mysterieuze lach rond haar mond die ze met licht voorover gebogen hoofd voor anderen verborg achter haar licht-krullend blonde haar. Inderdaad, ik was compleet hoteldebotel en zette me aan het werk.

Een maand later, op een ochtend in het voorjaar, wist ik na enkele mislukte pogingen mijn schuchterheid te overwinnen en hield haar aan, juist voor ze de trein instapte en stak haar een koker met inhoud toe. Verbaasd keek ze me aan, aarzelde even om hem aan te nemen tot de lach op haar gezicht zich verbreedde.

“Jij bent die jongen die tekent!”

Een bemoedigend bewijs van de macht van het potlood.

In dat schooljaar had ik enige ophef veroorzaakt met een spotprent van de rector. Ik had mij aangemeld voor de leerlingenraad en een gestencilde ‘verkiezingsaffiche’ verspreid met een kinderachtige karikatuur van de rector die als naakte zuigeling in een kinderwagen werd voortgeduwd door een eveneens naakte Christusfiguur geholpen door de schutspatroun van de school, de heilige Chrysostomus-gulden-mond, ook al in zijn blote kont. De reactie van de rector was niet kinderachtig: hij schorste me voor een week en schrapte me van de kandidatenlijst; een maatregel die me het o zo welkome aura van onbegrepen kunstenaar zou kunnen gaan verschaffen. Alleen moest dat nog een beetje worden aangedikt en dus ventte ik deze ‘beperking van artistieke vrijheid’ nadrukkelijk uit onder vrienden en bekenden en zo kon het Gerti hebben bereikt.

We schrokken beiden van het schrille fluitsignaal van de conducteur, en tot mijn eigen verbazing was ik onbezonnen genoeg om haar de trein in te volgen en naast haar plaats te nemen. Met kloppend hart volgde ik elk gebaar, elke verandering in de uitdrukking op haar gezicht toen ze de tekening uit de koker bevrijdde. Op formaat 60x90cm had ik een foto van een dansend tangopaar nagetekend uit een KRO gids – plagiaat zal ook later een vast onderdeel van mijn werk blijven - met HB en 3H potlood, *ad absurdum* gedetailleerd met aandacht voor ruches, netkousen, plooirok en weelderige haarpartijen. De dansende figuren had ik voorzien van onze gelaatstrekken; zij en ik, innig omstrengeld en pas op dat moment, in de trein van Boxmeer naar Venray, besepte ik hoe aanmatigend dit moest overkomen. Wat had ik in mijn hoofd gehaald? Ik leek wel gestoord.

Maar Gerti keek me nieuwsgierig, een beetje belangstellend aan, zei geen woord en tot mijn verrassing zocht ze mijn hand. Alsof in dat zweterige milieu een antwoord school? Even was ik elk